

LEIDINIO "UNIVERSITETINĖ DIDAKTIKA" PRISTATYMAS

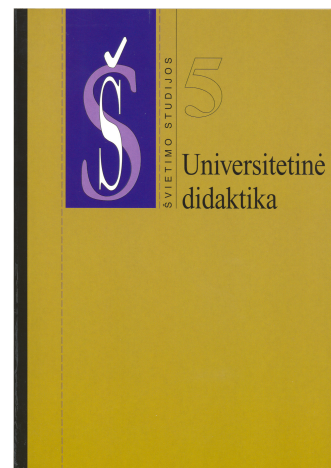
2001 m. sausio 12 d.
Šiuolaikinių didaktikų centras

Knygos sudarytojos:

Virginija Būdienė, Atviros Lietuvos fondas
Nijolė Lomanienė, Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas

Pristatymo dalyviai:

Juozas Bagdonavičius, Vilniaus pedagoginis universitetas, Istorijos fakultetas
Birutė Bersėnienė, Vilniaus pedagoginis universitetas, Užsienio kalbų fakultetas
Rūta Blaškytė, Lietuvos muzikos akademija
Lina Budrienė, Vilniaus Gedimino technikos universitetas
Gintaras Bužinskas, Vilniaus pedagoginis universitetas, Istorijos fakultetas
Rolandas Drejeris, Vilniaus kolegija, Verslo vadybos fakultetas
Irmantas Dvareckas, Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas
Daina Eitutytė, Šiaulių universitetas, Edukacinių tyrimų mokslinis centras
Marytė Gaigalienė, Vilniaus pedagoginis universitetas, Pedagogikos ir psichologijos fakultetas
Jeronimas Galkauskas, Vilniaus pedagoginis universitetas, Fizikos fakultetas
Violeta Ivanauskienė, Vytauto Didžiojo universitetas, Socialinių mokslų fakultetas
Laimutė Jakavonytė, Vilniaus universitetas, Lietuvos muzikos akademija
Jolanta Jasionavičiūtė, Vilniaus pedagoginis universitetas, Užsienio kalbų fakultetas
Linutė Juškevičienė, Lietuvos teisės universitetas, Nuotolinių studijų centras
Almeda Kurienė, Vilniaus pedagoginis universitetas, Gamtos mokslų fakultetas
Jūratė Laurinavičiūtė, Vilniaus pedagoginis universitetas, Pedagogikos ir psichologijos fakultetas
Giedra Linkaitytė, Vytauto Didžiojo universitetas, Švietimo studijų centras
Laima Liukinevičienė, Šiaulių universitetas, Studijų skyrius
Ligita Michailovskienė, Vilniaus universitetas
Laima Nevinskaitė, Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas
Daiva Penkauskienė, Šiuolaikinių didaktikų centras
Janina Petkevičienė, Vilniaus kolegija, Verslo vadybos fakultetas
Birutė Pociūtė, Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas
Andrius Porutis, Vilniaus pedagoginis universitetas, Istorijos fakultetas
Snieguolė Povilaikaitė, Vytauto Didžiojo universitetas, Socialinės rūpybos profesinių studijų centras
Zenonas Ramonas, Šiaulių universitetas, Technologijos fakultetas
Jūratė Stanaitytė, Vytauto Didžiojo universitetas, Ekonomikos ir vadybos fakultetas
Sergejus Temčinas, Vilniaus universitetas, Slavistikos fakultetas
Margarita Teresevičienė, Vytauto Didžiojo universitetas, Socialinių mokslų fakultetas
Jolita Trainytė, Vilniaus pedagoginis universitetas, Geografijos didaktikos laboratorija
Jurgita Trapnauskienė, Vilniaus pedagoginis universitetas, Užsienio kalbų fakultetas
Asta Urbšaitytė, Vilniaus pedagoginis universitetas, Pedagogikos ir psichologijos fakultetas

V.BŪDIENĖ: Malonu matyti naujų veidų, palyginti su tomis auditorijomis, kurios susirinkdavo į ankstesnius universitetinės didaktikos seminarus, organizuotus Atviros Lietuvos fondo (ALF). Universitetinės didaktikos tematikos leitmotyvai nuolat skambėdavo ALF programoje „Švietimas Lietuvos ateičiai“. Ir dar anksčiau, kai dirbau Švietimo ir mokslo ministerijoje, nuolat buvo kalbama, kad dėstytojai gauna daug medžiagos apie naujus mokymo metodus, tačiau universitete tebetaikomi klasikiniai didaktikos būdai. Tai pažadino norą pasišnekėti su studentais, kaip yra iš tikrųjų – ar jie jaučia tą problemą, ar galbūt jos nėra. Jau dirbdami ALF nutarėme, kad universitetinė didaktika – svarbi sritis, ir pradėjome svarstyti, ką šiuo požiūriu galėtume nuveikti. Patyrinėjus aplinką, pasirodė, kad vienintelis Kauno technologijos universitetas, prof. Palmyra Jucevičienė, lyg ir bandė taikyti naujuosius mokymo metodus, tačiau universitetinė didaktika čia vis dar tebebuvo traktuojama akademinio aspektu – vyko tradicinės mokslinės konferencijos, dėstytojai skaitė pranešimus. Norėjome, kad vyktų gyvas šnekėjimasis, rastųsi terpė diskusijoms. ALF Švietimo studijų centras stengėsi tai daryti. Seminarai, kuriuos rengėme, buvo skirti provokuoti pokalbiams, kurių stenogramos sudėtos į leidinį. Vyko Švedijos universiteto dviejų dėstytojų seminarai Vytauto Didžiojo universitete, pagal kuriuos parengti šie skaitiniai.

Pasidomėjome, kaip dėstytojai tobulina savo darbo būdus, ir, radę interneto svetainių, kurių yra daug, nusprendėme ir mūsų universitetams sukurti tokias svetaines, tačiau šis sumanymas nepavyko. Paprašėme Oregono universiteto interneto svetainės autorių leisti kai kuriuos tekstus išversti į lietuvių kalbą, jie pateikti knygoje. Taigi mūsų tikslas buvo išprovokuoti. Paskelbėme konkursą, sulaukėme projektų, keletą jų parėmėme. Manau, kad panašūs konkursai dar galėtų vykti ateityje, kad universitetuose burtųsi grupės žmonių, kuriems rūpėtų universitetinė didaktika. Vėliau išleidome dar vieną knygą „Kaip mokyti aukštojoje mokykloje“, kuri, kas įdomiausia, nuo spalio mėnesio iki šiol yra blogiausiai perkamų knygų dešimtuose. Galiu pasakyti dar vieną įdomų faktą – Kaune įsteigta pirmoji privati aukštoji mokykla, kuri nupirko šią knygą be išimties visiems savo dėstytojams.

B.POCIŪTĖ: Koks reformos tikslas? Reformuoti dėl to, kad būtų reformuojama, reformuoti vadybą? Reformuoti studijų aprašą, dėstytojo kompetenciją? Ką konkrečiai reikia reformuoti? Ko, aš manau, nepadarė ir vidurinės mokyklos reforma, kurios idėja nėra iki galo subrandinta. Ir kai universitetai šiandien pavadinami esą stagnatoriški, tai yra dėl to, kad iki galo nesuformuluota, kokia kryptimi reikia eiti. Grįžtant prie šiandieninės tematikos, vienaprasmiškai reikia pripažinti, kad dėstytojų kompetencija, jų kvalifikacija yra netenkinama. Tai palikta savieigai, nors gal tai ir turi tam tikrų plusų.

KOMENTARAS IŠ AUDITORIJOS: Nesakau, kad universiteto idėja keičiasi, bet misijai mestas iššūkis. Kaip atsakyti į tą šiandieninės informacinės visuomenės iššūkį?

G.LINKAITYTĖ: Vytauto Didžiojo universitete dalyvavome projekte, kuriame mus mokė, kaip iš naujos literatūros padaryti asmeninę. Regis, G. Butkienė vienoje diskusijoje yra pasakiusi – tai, ką pats atrandi, tavyje veikia ir tuo vadovaujiesi visą gyvenimą. Savo skyrių turėjome pateikti kaip savo supratimą, ir dabar, kai skaitau, manau, kad viską jau įgyvendinau. Jie vertė padaryti mus praktinį darbą – darbą su literatūra. Galiu iš savo patirties pasakyti, kad tai labai padeda, tai skatina skaityti. Manau, kad šia knyga tikrai galima vadovautis rengiant jaunuosius dėstytojus.

KOMENTARAS IŠ AUDITORIJOS: Man patiko mintis sudėti visus seminarus į vieną. Knygą labai malonu skaityti, atrodo, dalyvauji toje diskusijose, pats nori įsiterpti. Labai turėtų būti įdomu bendrauti su kitų universitetų dėstytojais, juk dirbame tą patį darbą su tais pačiais Lietuvos vaikais.

G.LINKAITYTĖ: Apie tai, ar jaunieji dėstytojai turi išklausti universitetinio mokymo kursą, pas mus buvo daug diskutuojama. Skaitydama šiuos jūsų projektus, aš tai supratau kaip siūlymą, kad galėtų būti sudaryta specialistų patikrinta universitetinės didaktikos programa ir mes ją galėtume turėti kaip tokią, o kiekvienas savo universitete kažkaip šia kryptimi veiktų. Būtų labai gerai šitai padaryti, tik visa bėda, kad programa viena pati negyvena. Taip pat čia eina kalba, kad doktorantai galėtų parengti strateginės pokalbio temos kursą. Iš patirties galiu pasakyti: dėstytojai daug dirba, turi po kelis kursus, tačiau trūksta

sistemos, reikia iš esmės keisti darbo būdą. Turime tokią *idée fixe* – pasirengimas distanciniam mokymui. Esmė ne distancinis mokymas, o tai, kad distancinis mokymas reikalauja struktūruoti kursą, pagal svarbą organizuoti užduotis, tekstą, ir tai verčia dėstytoją pažvelgti į tai, ką jis daro, iš šalies. Nes jeigu nėra to elemento, priverčiančio dėstytoją pasižiūrėti į tai, ką jis daro, sunku priversti jį kelti kvalifikaciją. Jūs, kaip dekanė, tai padarysite, jie ateis į seminarą, bet tai bus formalu. O ar jie padarys tai savo užsiėmimuose, paskaitose, – labai sunku užtikrinti. Taigi klausimas ne kaip turinį padaryti, o kaip paskatinti tai padaryti.

KLAUSIMAS: Ar manote, kad doktorantai pajėgūs skaityti tokį kursą?

G.LINKAITYTĖ: Aš manau, kad jei įdėtume žodį „jauni andragogai“, tai yra žmonės, paruošti dirbti su suaugusiais, jie galėtų tą padaryti. Bet jeigu jie pedagogai, jie parengti dirbti su jaunimu, su vaikais, jie su dėstytojais dirbti nemokės.

N.LOMANIENĖ: Jei žmogus baigė doktorantūrą, tai, kaip aš suprantu, jis nėra nei andragogas, nei pedagogas.

G.LINKAITYTĖ: Pedagogika ir andragogika priklausys nuo metodų, kurie bus taikomi. Fizikas visada norės išmokyti fizikos, jis vis tiek iš dalies žinos, ko nori išmokyti, ir taikys metodus, tiksliai žinodamas kaip. O andragogo užduotis – išmokyti fiziką mokyti ne fizikos, o apskritai mokyti. Andragogas privalės daryti kitus darbus. Jam pirmiausia rūpės ne dalyko didaktika, o tai, kad studentas mokytoji, nesvarbu ko.

N.LOMANIENĖ: Ar nėra taip, kad andragogika labiau orientuota į neformalųjį švietimą?

G.LINKAITYTĖ: Nežinau, kaip dėstytojas dirbs aukštojoje mokykloje, tačiau žinau, kad žmogus, parengtas skaityti universitetinės didaktikos kursą, turės dirbti su dėstytojais. Dėstytojams švietimas neprivalomas, tai kvalifikacijos tobulinimas, kuris vyksta tik jo noru. Kalbu apie tikrąjį kvalifikacijos tobulinimą. Su jumis sutikčiau – arti neformaliojo švietimo, nes į upę arklį įvesim, bet gert – nepriversim. Taigi šiuo požiūriu darbo formos visiškai kitokios.

D.PENKAUSKIENĖ: Noriu patikslinti, ko buvo siekiama šiuo projektu, – ar jus domina, ar jūs norėtumėte deleguoti savo atstovus, kurie klausytųsi seminarų, dalytųsi savo patirtimi ir dalyvautų rengiant konspektą, kurį mes pavadiname „[vadinio universitetinės didaktikos kurso parengimas“.

KOMENTARAS IŠ AUDITORIJOS: Visada norėjau, kad mūsų doktorantai tokį kursą išklaustų. Kaip įterpti į doktorantūros studijas universitetinės didaktikos kursą? Kalbu kaip pedagoginio universiteto atstovė. Kaip žinia, pagal naująjį įstatymą bus tarybos, kuriose bus ginamos disertacijos, ir tuos kursus reikia derinti su tarybomis. Greičiausiai bus nutarta, kad tik turintis laipsnį pedagogas galės dėstyti studentams. Reikia žmogaus, kuris imtųsi tą kursą skaityti. Jis tikrai reikalingas, nes mūsų absolventai – tai būsimieji dėstytojai.

KOMENTARAS IŠ AUDITORIJOS: Doktorantūra – tai pasiruošimas akademinėi veiklai. Tai ruošimasis specifinei veiklai. Šiuo požiūriu aš manau, kad ir dėstytojams, kurie jau turi patirtį, būtų visai normalu kas 5–10 metų išeiti tokius kursus.

G.LINKAITYTĖ: Kodėl mokytojai turi teisę į kvalifikaciją, o dėstytojai – ne?

N.LOMANIENĖ: Kas sakė, kad neturi?

G.LINKAITYTĖ: Mokytojai turi normatyvus, jie turi juos įvykdyti, formaliai turi atestuotis, dalyvauti seminaruose, o universiteto dėstytojams viso šito nėra.

N.LOMANIENĖ: Manau, kad universitetuose dėstytojų kvalifikacijos klausimai turi būti labai griežtai keliami profesinės kompetencijos požiūriu, o pedagoginės kompetencijos požiūriu – jis turėtų būti paliktas gerai iniciatyvai, skatinti kurti atmosferą fakultetuose. Tačiau doktorantams kursas, manau, labai praverstų.

KOMENTARAS IŠ AUDITORIJOS: Esama įvairių naujų būdų, tad ar verta išradinėti, gal geriau pasiklausti.

N.LOMANIENĖ: Jei esi fakulteto dekanas, turėtum kartą per metus pasirūpinti dėstytojų kvalifikacija – surenki žmones, kurie gerai dirba, išmano, ir padarai fakulteto dėstytojams šventę. Mokyti žmogų metodų ir formų kas penkeri metai, kuris jau yra suvalgęs daug košės pedagogikoj?.. Manau, kad tai turi būti epizodiniai dalykai. Tai nekainuoja kurso dėstytojams.

L.JUKNEVIČIENĖ: Humanitarinių fakultetų dėstytojai turi profesinių žinių, kaip mokyti, jie netgi vadovaujasi teorijomis. Psichologijos žinių turi ir tie žmonės, kurie baigė pedagoginį universitetą. Surašiau tų žinių sąrašą, ir dėstytojai sako norėtų jų turėti, nes jie negali profesionaliai atlikti savo pedagoginės misijos. Antraip viskas daroma tik "apčiuopom" ar tik klaidų ir bandymų būdu.

B.POCIŪTĖ: Ir jiems pavyksta. Koks nors gamtamokslinis fakultetas intelektualiai produktą išleidžia stiprų, ko nepasakysi kartais apie humanitarinį fakultetą, kur pedagoginio patyrimo yra.

N.LOMANIENĖ: Ar norėtų dar kas nors ką nors pasakyti apie šią knygą? Įdomu būtų išgirsti Sergejaus Temčino nuomonę – ar manote, kad ši knyga suteikė tam tikrą postūmį universitetinei didaktikai?

S.TEMČINAS: Apie knygą ar apie situaciją?

N.LOMANIENĖ: Aš manau, kas kiekvienas sakins apie knygą, kaip ir pirmojoje dalyje, visada pakryps apie tai, kas yra dabar.

S.TEMČINAS: Man atrodo, kad ji labai reikalinga, knyga gerai parašyta. Mano manymu, reikėtų daugiau dalykų, kurie padėtų pradedantiesiems dėstytojams, nežinantiesiems, ką veikti įėjus į auditoriją pirmą, dešimtą, penkioliktą kartą. Kaip organizuoti savo santykius su studentais, ir apskritai, kokie jie galėtų būti. Kokias darbo formas galima taikyti ir kada jos efektyvios, kada ne. Manau, kad jauniems, pradedantiesiems, dėstytojams arba doktorantams reikalingos ne tik mintys apie tai, kaip būti dėstytoju, jiems reikia pateikti pozityvių žinių ir įgūdžių, kuriais galėtų remtis. Dauguma dėstytojų, net jeigu jie humanitarai, pradėdami dėstyti jaučia stresą. Stresas gali užtrukti, kai kurie žmonės nevaldo šios situacijos ir savo streso, ir tai neigiamai paveikia dėstytojų kokybę, studentų požiūrį tiek į mokslą, tiek į dėstytoją. Taigi tikrai prasmingas būtų tokio kurso sudarymas, ir jeigu tokie kursai jau egzistuoja, reikia stengtis plėsti šią patirtį ir dalytis su kitais šiomis žiniomis – ne tik bendrais pasvarstymais, bet pozityvia informacija: kaip organizuoti mokymą.

N.LOMANIENĖ: Iš dalies ši patirtis gelbsti?

S.TEMČINAS: Taip, kai kam padeda ta patirtis, jei ji pozityvi; jei ji traumuojanti – nepadeda; bet visiems reikia pateikti pozityvių žinių, paaiškinti, ką galima daryti, ką reikia daryti, ką verta daryti, kada... Maždaug tai, ką išgirdome iš savo kolegų tezių.

N.LOMANIENĖ: Kursas doktorantams – labai suprantame, labai palaikome. Manau, kad doktorantą, jei jis būtų "įpainiotas" į tokį kursą, ta prasme labai palaikytiau. Bet ar jūs manote, kad jie gali parengti tokį kursą? Anot Manefos Miškinienės, tokį kursą turėtų skaityti jauni žmonės. Viena vertus, tai formalus, bet teisingas argumentas, tačiau ar gali jaunas žmogus skaityti tokį kursą?

S.TEMČINAS: Man atrodo, kad tai nesusipratimas. Nebuvo tokios idėjos, kad doktorantas skaitytų kitiems doktorantams universitetinės didaktikos kursą. Suformuluota taip – jauni dėstytojai, ne doktorantai, o jauni daktarai, jauni habilituoti daktarai, žmonės, kurie žino, išmano universitetinę didaktiką, kad jie būtų jauni žmonės, neprodukuotų labai pasenusių žinių ir metodikų, o kalbėtų apie reikalą, kokybiškai, paaiškintų pradedantiems dėstytojams ir doktorantams, kaip tai reikia daryti. Reikia pasistengti, kad šis kursas pradedantiems dėstytojams būtų pakankamai trumpas, visiškai aiškus, orientuotas į jų praktiką, kad jie per pusmetį, pirmuosius metus susitvarkytų, galėtų normaliai dėstyti, imtis mokslinės veiklos. Tuo svarbesnis šio parengiamojo kurso vaidmuo.

L.NEVINSKAITĖ: Trečius metus esu dėstytoja. Tai yra aktualu. Dėl šio kurso – jis tikrai reikalingas ir siūlyčiau neatmesti idėjos, kad galėtų doktorantai dalyvauti jį kuriant. Todėl, kad man pačiai kyla klausimų, kaip vesti diskusijas, kokius klausimus kelti – labai realūs, konkretūs klausimai. Būtų idealu, jei rengiant kursą dalyvautų ir docentas, ir doktorantas. Docentas pateikia struktūrą, pamatinius dalykus, o doktorantai dirbdami grupelėse apipina šią struktūrą aktualiomis problemomis.

N.LOMANIENĖ: Palaikydama šią idėją manau, kad kursas turėtų būti grupinio darbo pavidalo su trumpu įvadu.

D.PENKAUSKIENĖ: Ar galime grįžti prie teorinių dalykų, kuriuos reikėtų paaiškinti: o kaip tai vyko, kaip tai galime modeliuoti? Turėtų būti įvairūs modeliavimo aspektai.

G.BUTKIENĖ: Mintis pažadino B.Pociūtės žodžiai apie reformavimą. Bijau, kad tas kursas nevirstų technologijų receptu. Ypač jei šie žmonės neturi pedagoginio, psichologinio pasirengimo ir jiems tokia rodyklė pradžioje reikalinga. Taigi reikėtų reformuoti tikslo siekimo būdą, tikslo sampratą. Pirmą buvo mokoma, kad išmokyti taikyti žinias praktikoje, dabar turime “pagaminti”, išleisti iniciatyvų dėstytoją. Taigi jeigu profesionalumas susideda iš kvalifikacijos, žinių, mokėjimo, įgūdžių ir kompetencijos, turime galvoti apie vertingo žmogaus rengimą, ne tik išmanantį, bet ir kuriantį. Jeigu taip, svarbu išskirti universitetinės didaktikos kurso tikslą. Koks studijų aukštojoje mokykloje tikslas? Kai po 30 metų pradėjau su studentais per pirmą paskaitą tai aptarti, viskas atsistojo į savo vietas, jiems pasidarė aišku, kodėl tokius metodus ir kontrolės būdus taikome. Nesiūlau didelių ugdymo filosofijos ir psichologijos kursų, bet manau, kad glaustai tų žinių reikia suteikti.

N.LOMANIENĖ: Tad kokius klausimus laikytumėte aktualiausiais siekiant gerinti universitetinį mokslą. Ar tai, apie ką dabar šnekėjote, yra aukštojo mokslo koncepcija?

J.BAGDOVAVIČIUS: Pas mus dėstoma didaktika, tačiau ekonomikos ir verslo pagrindų didaktika – sunkus dalykas. Trečius metus ją dėstau, ir mano poreikiai išaugo, ypač kai pamačiau šią knygą. Orientuojame, kad ne visi dabartiniai mūsų studentai dirbs mokytojais. Ypač kai priimama 100 neakivaizdinių, 100 vakarinių – jie dirba verslininkais, verslo organizatoriais. Atskirų dalykų mokymas – sudėtingas dalykas. Organizuojant atskirų dalykų didaktiką tai sudėtinga problema. Istorijos didaktika – vienas dalykas, ekonomikos didaktika – kitas.

J.GALKAUSKAS: Anksčiau studentai balsavo kojomis – nepatinka universitetas, eina į kitą. O dabar ir daktarai vargšai, ir pedagogai vargšai.

KOMENTARAS IŠ AUDITORIJOS: Amsterdame studijavau pusę metų, ir koks ten buvo įvertinimas. Kurso gale ateina administratorius, išdalija studentams išsamią anketą, visi kriterijai – pradedant dėstytojo kalbos raiškumu, baigiant kurso konstravimu, keletas atvirų klausimų ir panašiai. Kiekvieno dėstytojo rezultatai įkeliama į vieną knygą, ir ši knyga keliauja per visus dėstytojus. Mano kolega mato, kaip studentai mane vertina. Matyti, kad dėstytojai tikrai stengiasi iš paskutiniųjų.

L.JUKNEVIČIENĖ: Gali atrodyti baisiai, bet taip yra ne dėl to, kad būtų diskriminuojamas dėstytojas; paprasčiausiai dėstytojas mato, kuo studentai nepatenkinti – jis savikritiškai gali pažvelgti į save. Šioje šalyje tai įprasta. Aš pati esu parengusi dalyko programos reikalavimus, juose siūloma, kad programoje būtų įtrauktas punktas, kaip studentai galės įvertinti dėstytoją. Ne tik dėstytojas studentą, bet ir studentai dėstytoją. Tai labai gražus dalykas.

R.BLAŠKYTĖ: Muzikos akademijoje jau ketveri metai darau savo katedros dėstytojų apklausas, pateikiu apie 20 mano sugalvotų klausimų, iš kurių dėstytojas gali matyti, kokios yra jo problemos, ir tie klausimai – pradedant nuo to, ką studentai mano apie dėstytojo dėstyimo manierą, ir baigiant tuo, ar jiems patinka, kaip jis rengiasi, elgiasi. Tačiau mūsų katedroje nėra tradicijos supažindinti kolegas su apklausos rezultatais, ir manau, kad profesinės etikos požiūriu tai nėra labai geras dalykas, būtų geriau, jei pats dėstytojas tai žinotų ir suvoktų, iš kur kyla problemos. Nežinau, ar visi turėtų susipažinti su tokių vertinimų rezultatais, nes pagaliau yra asmeninių dalykų.

L.JUKNEVIČIENĖ: Kita vertus, mes vadovaujamės savanoriškumo principu. Ateis laikas, pats dėstytojas šito norės.

KOMENTARAS IŠ AUDITORIJOS: Tai formalus katedros vedėjo noras sužinoti, tačiau kiekvienas dėstytojas, baigęs kursą ar paskaitą, paprašo tam tikro grįžtamojo ryšio ar formalaus, ar laisva forma, refleksijos forma. Susirenki ir iki kito semestro pradžios pasižiūri, gal temą reikia keisti, gal kažkas buvo negerai, gal programoje reikia ką nors peržiūrėti. Nebūtinai tai turi būti formalu. Tai priklauso nuo žmogaus, kuris dirba, nuo dėstytojo, kiek jis nori augti, kelti kvalifikaciją, žinoti, ką daro.

L.JAKAVONYTĖ: Vienais metais bandėme atlikti tyrimą padedami anketų. Iš pradžių dėstytojas išdalijo formalias anketas, po to tas pats dėstytojas išdalijo savo anketas, kur buvo daug tų pačių klausimų, bet, norėdamas sužinoti nešališką nuomonę, paprašė, kad studentai jam parašytų, ką apie jį mano. Atsakymų skirtumai buvo didžiuliai. Oficialioje anketoje studentai labai geranoriškai įvertino, visi vertinimai buvo optimalūs; kitose anketose buvo įvairių pastabų, ir, kas įdomu, dauguma studentų parašė savo pavardes.

KOMENTARAS IŠ AUDITORIJOS: Kai žmogus eina iš savo paskatų, savo noru, tą įvertina ir studentai.

L.JAKAVONYTĖ: Tai taip pat priklauso nuo to, koks žmogus, koks dėstytojas. Yra tokių dėstytojų, kuriuos oficialioje apklausoje studentai būtų labai supeikę, nes jie, pavyzdžiui, jiems nesimpatiški, nors ir gerai dėsto.

L.LIUKINEVIČIENĖ: Psichologijos instituto tyrimai parodė, kad kai vertinimas oficialus, studentai vienaip vertina dėstytoją, o kai prašoma tą patį dėstytoją vertinti studentų, kurie dirba su juo mokslinį darbą, vertinimai skiriasi.

L.JAKAVONYTĖ: Man visada rūpėjo dėstytojų darbas grupėse, kur jauni ir vyresni dėstytojai galėtų paprasčiausiai pakalbėti apie savo pedagoginį patyrimą, ir tai neturėtų būti pernelyg struktūruota metodiškai ar dar kaip nors. Tai paprasčiausiai natūralus poreikis, ir labai svarbu, kad jis būtų patenkintas – t. y. paprasčiausiai pakalbėti apie tai, kas mums labai rūpi. Ir jaunam dėstytojui be galo svarbu su kitais pasikalbėti, ką jie jaučia, kaip jie nugali auditorijos baimę; nebūtina apie kokias nors aukštumas kalbėti, tai yra psichologinis poreikis žinoti.

D.PENKAUSKIENĖ: Noriu pasakyti, kad mes tai darome. Turime žiemos ir vasaros stovyklas ir labai stengiamės grupes sumaišyti. Viena sėkmingiausių vasaros stovyklų suorganizuota Marcinkonyse, kurioje surinkome fakultetų komandą iš studentų ir dėstytojų. Tokiose grupėse pasišnekėjimai vyko labai sėkmingai. Stengiamės duoti vieną kryptį, kad "nenusivažiutuome", kad nebūtų šnekama tuščiai, tačiau iš esmės tai nėra labai struktūruota. Mes duodame kryptį ir stengiamės valdyti situaciją.